

prima instanță: Ion Timofei

instanța de apel: Nelea Budăi, Maria Guzun, Nicolae Craiu

DECIZIE

15 mai 2013

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție

în componență:

Președintele ședinței, judecătorul
Judecătorii

Valeriu Doagă
Iurie Șumcov, Ion Corolevschi
Iuliana Oprea, Nicolae Clima

examinând recursul declarat de către Andrei Josan,

în pricina civilă la cererea de chemare în judecată a lui Andrei Josan împotriva Ministerul Finanțelor, intervenient accesoriu Banca comercială „InvestPrivatBank” în proces de lichidare cu privire la încasarea sumei neexecutate, dobânzii și prejudiciului moral

împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 25 octombrie 2012, prin care a fost admis apelul și casată hotărârea Judecătoriei Rîșcani, municipiul Chișinău din 28 iunie 2012, prin care acțiunea a fost admisă parțial

c o n s t a t ă

La 06 februarie 2013, Andrei Josan a depus cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Finanțelor, intervenient accesoriu Banca comercială „Investprivatbank” în proces de lichidare cu privire la încasarea sumei neexecutate, dobânzii și prejudiciului moral.

În motivarea acțiunii reclamantul a indicat, că la data de 23 noiembrie 2000 prin hotărârea Judecătoriei sect. Rîșcani mun. Chișinău s-a dispus încasarea din contul lui Groza Aurel în favoarea lui Josan Andrei a pagubei materiale pricinuite în sumă de 124 942,29 MDL.

Această hotărâre nu a fost contestată, astfel, devenind irevocabilă.

Totodată, indica reclamantul că a fost eliberat titlu executoriu, depus spre executare silită la Oficiul de Executare sect. Rîșcani.

În temeiul încheierii Oficiul de Executare sect. Rîșcani din 23 martie 2001, în contul achitării parțiale a datoriei, reclamantului i-a fost transmis în natură automobilul accidentat Mercedes a.f. 1989, care aparținea debitorului Aurel Groza, hotărîrea Judecătoriei sect. Rîșcani mun. Chișinău din 23 noiembrie 2000 fiind executată parțial.

Menționează reclamantul că neavând nici o informație despre mersul executării silite, la 24 februarie 2010, a depus o cerere la Oficiul de Executare Rîșcani, prin care a solicitat informații referitor la procedura de executare nr. c/3-1123/01. Prin scrisoarea din 11 mai 2010 Oficiul de Executare Rîșcani l-a informat, că procedura respectivă nu s-a păstrat în arhiva oficiului.

Ulterior, la o nouă adresare, Oficiul de Executare Rîșcani, prin scrisoarea din 03 iunie 2010, i-a confirmat că titlul executoriu nr. 2-590/00, prin care s-a dispus încasarea din contul lui Aurel Groza în favoarea lui Andrei Josan a pagubei materiale pricinuite în sumă de 124 942,29 MDL a fost executat și anume o parte a sumei de 51580 MDL au fost depuși pe contul de depozit al oficiului la 11 august 2006.

Sușține reclamantul, că Oficiul de Executare Rîșcani, contrar obligațiunilor stabilite de art.79 lit. a) CE (în redacția anului 2004), nu l-a înștiințat despre încetarea procedurii de executare odată cu achitarea sumei de 51 580 lei, care a fost depusă la contul de depozit al oficiului încă la 11 august 2006 și respectiv nu i-a achitat această sumă.

Prin scrisoarea din 11 iunie 2010, a solicitat eliberarea sumei de 51 580 MDL aflați la contul Oficiului de Executare, însă prin răspunsul din 14 septembrie 2010, Oficiul de Executare Rîșcani a recunoscut existența sumei și a refuzat achitarea, pe motiv, că se află la contul de depozit deținut la Banca comercială „Investprivatbank” în proces de lichidare.

La începutul lunii octombrie 2010 a depus o petiție la Ministerul Justiției al RM, prin care a solicitat soluționarea situației create în vederea achitării sumei de 51580 MDL, aflați la contul de depozit al Oficiului de Executare Rîșcani cu sancționarea persoanelor vinovate, la care, prin răspunsul nr. J-1308 din 19 noiembrie 2010, i-a fost recomandat să se adreseze în instanța de judecată.

Consideră reclamantul, că neexecutarea hotărîrii Judecătoriei sect. Rîșcani mun. Chișinău din 23 noiembrie 2000 de către Oficiul de Executare sect. Rîșcani, constituie un atentat direct la drepturile și libertățile sale prevăzute de Constituția RM, Convenția Europeană pentru apărarea drepturilor omului și libertăților fundamentale și în special la dreptul de proprietate și la un proces echitabil prevăzute de art.6 al. 1, art. 1 Protocolul nr.1 la Convenția Europeană pentru apărarea drepturilor omului și libertăților fundamentale.

Invocă prevederile art.5 alin.4), art. 7 al. 6), art.11 lit. a), art. 13 al. 1) și 4), art. 26 al. 1) ale Legii cu privire la sistemul de executare silită.

Având, în vedere faptul, că la data de 01 iulie 2011 a intrat în vigoare Legea nr. 87 privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului

la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești, consideră, că aceasta este aplicabilă direct în speță cât și practica CEDO.

Mai invocă reclamantul prevederile art. 2 alin. (4) și (7) din Legea nr. 87 privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești.

Menționează reclamantul că, conform art. 585 CC, în cazul în care, conform legii sau contractului, obligația este purtătoare de dobândă, se plătește o dobândă egală cu rata de refinanțare a Băncii Naționale a Moldovei dacă legea sau contractul nu prevede o altă rată.

Conform art. 619 al. (1), (2) CC, obligațiilor pecuniare li se aplică dobânzi pe perioada întârzierii. Dobândă de întârziere reprezintă 5% peste rata dobânzii prevăzută la art. 585 CC al RM, dacă legea sau contractul nu prevede altfel.

Solicită Andrei Josan încasarea de la bugetul de stat prin intermediul Ministerului Finanțelor al Republicii Moldova a sumei de 51 580 MDL cu titlu de sumă neexecutată silit în urma pronunțării hotărârii judecătorești irevocabile, a sumei de 52 579 MDL cu titlu de dobândă de întârziere, a sumei de 200 000 MDL cu titlu de prejudiciu moral și a cheltuielilor de judecată legate de asistența juridică în sumă de 10 000 MDL.

Prin hotărârea Judecătoriei Rîșcani, mun. Chișinău din 28 iunie 2012 acțiunea a fost admisă parțial.

De la bugetul de stat, prin intermediul Ministerului Finanțelor s-a încasat în beneficiul reclamantului suma de 51580 lei ca parte neexecutată a hotărârii judecătorești, suma de 52579 lei cu titlu de dobândă de întârziere, 10 000 lei cu titlu de prejudiciu moral și 10 000 lei cu titlu de cheltuieli de judecată.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 25 octombrie 2012, a fost admis apelul declarat de Ministerul Finanțelor și casată hotărârea primei instanțe cu pronunțarea unei noi hotărâri de respingere a acțiunii.

La 06 februarie 2013, Andrei Josan a declarat recurs împotriva hotărârii instanței de apel, solicitând admiterea recursului, casarea hotărârii instanței de apel și menținerea hotărârii primei instanțe.

În motivarea recursului recurentul a invocat, că hotărârea instanței de apel este ilegală, neîntemeiată, bazată pe interpretarea și aplicarea eronată a normelor de drept material.

Reieșind din faptul că Băncii comerciale „Investprivatbank” i s-a retras licența la 22 iunie 2009, iar suma debitoare restantă în cuantum de 51 580 MDL a fost depusă pe contul de depozit al Oficiului de executare la 11 august 2006, consideră recurentul că în toți acești 3 ani putea să-și ridice banii, dacă era informat de organele de stat abilitate, în consecință, până în ziua de azi hotărârea de judecată nu este executată.

Studiind materialele dosarului, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră recursul declarat de către

Andrei Josan, întemeiat și care urmează a fi admis, casată hotărârea instanței de apel și menținută hotărârea primei instanțe, din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 445 alin.(1) lit.f) CPC, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul, să caseze decizia instanței de apel și să mențină hotărârea primei instanțe.

În conformitate cu prevederile art. 1 din Codul de executare, procedura de executare are sarcina de a contribui la realizarea drepturilor creditorilor recunoscute printr-un document executoriu prezentat spre executare, în modul stabilit de lege.

În scopul îndeplinirii acestor sarcini, legislația privind executarea stabilește competența executorului judecătoresc, modul și condițiile de executare silită a documentelor executorii.

Conform prevederilor art. 10 alin. (1) și (2) CE, executarea silită reprezintă un ansamblu de măsuri, prevăzute de prezentul cod, prin care creditorul realizează, prin intermediul executorului judecătoresc, cu concursul organelor de stat abilitate, drepturile sale, recunoscute printr-un document executoriu, dacă debitorul nu-și îndeplinește benevol obligațiile.

Executarea silită începe prin sesizarea executorului judecătoresc în condițiile legii și se efectuează prin orice formă prevăzută de codul de executare, simultan sau succesiv, pînă la realizarea dreptului recunoscut prin documentul executoriu, pînă la achitarea dobînzilor, a penalităților sau a altor sume, acordate potrivit legii, precum și a cheltuielilor de executare.

Potrivit art. 21 alin. (1) CE, unica persoană autorizată să efectueze executarea silită a documentelor executorii este executorul judecătoresc.

În temeiul art. 22 alin. (2) CE, executorul judecătoresc este obligat să întreprindă măsurile prevăzute de lege pentru executarea operativă a documentelor executorii și să explice participanților la procesul de executare drepturile și obligațiile lor.

Concomitent, în temeiul art. 44 CE, în procesul executării, părțile au dreptul:

- a) să ia cunoștință de materialele procedurii de executare;
- b) să facă extrase și copii de pe materialele procedurii de executare;
- c) să depună cereri și demersuri;
- d) să participe la actele de executare;
- e) să-și prezinte argumentele și considerentele asupra tuturor chestiunilor;
- f) să dea executorului judecătoresc explicații verbale și scrise;
- g) să facă obiecții împotriva cererilor, argumentelor și considerentelor celorlalți participanți la procedura de executare;
- h) să solicite recuzarea executorului judecătoresc;
- i) să încheie tranzacții;
- j) să se expună asupra apartenenței și valorii bunurilor urmărite;
- k) să conteste actele executorului judecătoresc;
- l) să exercite alte drepturi prevăzute de legislație.

În tot cursul executării silite, creditorul și debitorul pot conveni, sub supravegherea executorului judecătoresc, ca executarea să se efectueze, total sau parțial, numai asupra veniturilor bănești ale debitorului sau ca stingerea obligației să se facă în alt mod permis de lege.

Debitorul este obligat să execute documentul executoriu, să declare în scris, pe propria răspundere, executorului judecătoresc, la solicitarea acestuia, toate veniturile, drepturile de creanță deținute și bunurile sale, inclusiv cele care se află în proprietate comună pe cote-părți, în devălmășie sau care sînt gajate, precum și locul aflării lor. Aceeași obligație revine și conducătorilor, contabililor și fondatorilor persoanei juridice debitor. Nerespectarea acestei obligații atrage răspunderea prevăzută de lege.

Debitorul ale cărui bunuri au fost sechestrate anterior este obligat să aducă la cunoștință executorului judecătoresc care sechestrează aceleași bunuri existența sechestrului anterior și organul (persoana) care l-a aplicat, predînd executorului o copie de pe procesul-verbal de sechestr.

Creditorul este obligat să acorde executorului judecătoresc sprijin efectiv pentru aducerea la îndeplinire a executării silite, punîndu-i la dispoziție și mijloacele necesare în acest scop.

Părțile sînt obligate să respecte întocmai cerințele legislației privind executarea.

Astfel, reieșind din acest articol, creditorul nu are obligația de a solicita sistematic executorului judecătoresc informații referitor la etapa la care se află procedura de executare, dar potrivit alin. (5), să acorde executorului judecătoresc sprijin efectiv pentru aducerea la îndeplinire a executării silite, punîndu-i la dispoziție și mijloacele necesare în acest scop.

Din materialele dosarului, se constată că instanța de apel invocă precum că recurentul a fost informat de către Oficiul de Executare Rîșcani, municipiul Chișinău despre faptul că suma debitoare restantă în cuantum de 51580 MDL se află pe contul de depozit al entității, deținut la banca comercială „InvestPrivatBank”, în proces de insolabilitate și că suma va fi eliberată recurentului după ce va fi transferată la banca comercială „Moldinconbank”.

Totodată, menționează instanța de apel, că din scrisoare Ministerului Justiției din 19 noiembrie 2010, rezultă că recurentul din motive necunoscute nu s-a prezentat să primească delegația pe suma nominalizată și urmare a retragerii licenței Băncii comerciale „InvestPrivatBank” prin hotărârea Comisiei Naționale a Pieței Financiare nr. 30/1 din 22 iunie 2009, suma de 51580 MDL a fost blocată în cont, până în prezent.

Menționează Curtea de Apel Chișinău că neexecutarea parțială a documentului executoriu este determinată de starea de insolabilitate a instituției financiare și, prin urmare, statul nu poate fi obligat să răspundă pentru un debitor privat, în caz de insolabilitate a acestuia, în măsura în care în procedura de executare, executorul judecătoresc și-a exercitat activ atribuțiile în vederea executării hotărârii judecătorești.

În acest context, Colegiului civil și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră incorectă concluzia instanței de apel, având în vedere faptul că statul are obligația pozitivă să organizeze un sistem de executare al hotărârilor judecătorești care să fie efectiv atât în drept, cât și în practică și care să asigure executarea acestora fără întârzieri necuvenite.

Executarea silită se efectuează pînă la realizarea dreptului recunoscut prin documentul executoriu, pînă la achitarea dobînzilor, a penalităților sau a altor sume, acordate potrivit legii, precum și a cheltuielilor de executare.

Mai mult, art. 66 din Codul de executare, statuează că intentarea, amînarea, suspendarea și încetarea executării silitе, eliberarea sau distribuirea sumelor obținute din executare, aplicarea și ridicarea măsurilor de asigurare a executării, alte măsuri prevăzute de lege se dispun de executorul judecătoresc prin încheiere.

Încheierea executorului judecătoresc este executorie de drept din momentul emiterii și poate fi contestată, în termen de 10 zile de la data comunicării, în instanța de judecată în a cărei rază teritorială biroul executorului judecătoresc își are sediul sau, în cazul municipiului Chișinău, în instanța de judecată în a cărei circumscripție camera teritorială a executorilor judecătorești a stabilit competența teritorială a executorului judecătoresc, dacă legea nu prevede altfel.

Concomitent, potrivit art. 67 CE, actele executorului judecătoresc se trimit destinatarului prin poștă, cu scrisoare recomandată și cu aviz de primire, sau prin orice alt mijloc care să asigure transmiterea textului cuprins în act și confirmarea primirii lui (telegramă, fax, email etc.) ori se înmînează personal destinatarului ori altor persoane indicate la alin.(2) de către executorul judecătoresc din oficiu sau la cererea părții interesate.

În cazul absenței destinatarului persoană fizică, documentele menționate la alin.(1) se înmînează unui membru adult al familiei lui, rudelor, afinilor acestuia sau unei persoane care locuiește cu destinatarul, unei persoane cu funcție de răspundere din primărie sau președintelui asociației locatarilor de la domiciliul destinatarului, pentru a i se transmite lui. Persoana care a primit documentele este responsabilă de transmiterea sau de comunicarea lor neîntîrziată destinatarului, răspunde pentru prejudiciile cauzate prin necomunicarea sau prin comunicarea tardivă a actelor. Documentul se consideră înmînat destinatarului la data indicată în avizul de primire.

În cazul persoanei juridice, documentele se expediază pe adresa ei juridică și se consideră recepționate la data intrării lor în sediu sau la data înmînării lor unui angajat din administrație, din oficiul sau din secretariatul debitorului pentru a fi transmise destinatarului.

În cazul în care înmînarea actului executorului judecătoresc către persoanele indicate la alin.(2) și (3) nu a fost posibilă, actul va fi comunicat prin publicare în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Atît destinatarul, cît și persoana care a primit documentele pentru a le transmite semnează și restituie avizul de primire.

Refuzul de a primi actele executorului judecătoresc se atestă de către executorul judecătoresc în proces-verbal. Acest fapt însă nu împiedică efectuarea actelor de executare.

Termenul de contestare curge de la data indicată în avizul de primire, în confirmarea transmiterii documentului sau în procesul-verbal de înmînare a actului persoanelor indicate la alin.(2) și (3), sau de la data comunicării actului în modul prevăzut la alin.(4).

Prin urmare, ținând cont că suma debitoare restantă în cuantum de 51580 MDL a fost transferată pe contul de depozit al Oficiului de Executare Rîșcani, municipiul Chișinău deținut la Banca comercială „InvestPrivatBank”, la 11 august 2006, în temeiul art. 66 și 67 CE, Oficiul de Executare Rîșcani, municipiul Chișinău, nu a demonstrat prin nici un înscris, conform art. 118 alin. (1) CPC, că a înștiințat creditorul despre acest fapt, licența Băncii comerciale „InvestPrivatBank” fiind retrasă peste 2 ani și 10 luni – 22 iunie 2009, timp în care recurentul putea să intre în posesia sumei debitoare restante.

În această ordine de idei, potrivit art. 2 alin. (4) și (7) din Legea privind repararea de către prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești nr. 87 din 21 aprilie 2011, prejudiciul cauzat de o autoritate publică sau de o autoritate căreia statul i-a delegat atribuții de autoritate publică prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești se repară de către stat. Reparația prejudiciului se face de la bugetul stat. Organul care reprezintă statul în instanță de judecată pe această categorie de este Ministerul Finanțelor.

Concomitent, în temeiul art. 5 alin. (1) din Legea privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești în urma constatării faptului că a fost încălcat dreptul la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau dreptul la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești, instanța de judecată decide asupra acordării unei satisfacții echitabile de la bugetul de stat în contul reparării prejudiciului moral, material, precum și a costurilor și a cheltuielilor de judecată.

Astfel, legislația pertinentă, de rînd cu acordarea unei satisfacții echitabile de la bugetul de stat în contul reparării prejudiciului moral, prevede în mod expres și recuperarea prejudiciului material, care se compune atît din suma neexecutată în termen rezonabil a hotărârii judecătorești, cît și din alte sume caracteristice prejudiciului material cum ar fi dobînzile pentru perioada neexecutării ș. a. cît și costurile și a cheltuielile de judecată.

Având în vedere circumstanțele descrise, Colegiului civil și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție, consideră neîntemeiate argumentele instanței de apel, în legătură cu ce, recursul urmează a fi admis, casată hotărârea Curții de Apel Chișinău din 25 octombrie 2012 și menține hotărârea primei instanțe.

În conformitate cu art. 445 alin.(1) lit.f) CPC, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție,

d e c i d e

Se admite recursul declarat de către Andrei Josan.

Se casează decizia Curții de Apel Chișinău din 25 octombrie 2012, în pricina civilă la cererea de chemare în judecată a lui Andrei Josan împotriva Ministerul Finanțelor, intervenient accesoriu banca comercială „InvestPrivatBank” în proces de lichidare cu privire la încasarea sumei neexecutate, dobânzii și prejudiciul moral.

Se menține hotărârea Judecătoriei Rîșcani, municipiul Chișinău din 28 iunie 2012, prin care acțiunea a fost admisă parțial.

Decizia este irevocabilă din momentul emiterii.

Președintele ședinței
Judecătorul
Judecătorii

Valeriu Doagă

Iuliana Oprea

Ion Corolevschi

Iurie Șumcov

Nicolae Clima